

Kardeş Kıskançlığı

Sürekli bebekle birlikteyim, bu bebeği geri gönderin, hep bana haksızlık yapılıyor, eyvah onu benden daha çok seviyorlar...

Bu cümleler tanıdık gelmiş ise oldukça evrensel bir duygu olan kardeş kıskançlığı ile karşı karşıyayız demektir. Peki kıskançlık nasıl bir duygudur? Kıskançlık; bebek, çocuk, ergen ya da yetişkin olsun, insanın en temel duygularından bir tanesidir ve gelişimsel yaşa bağlı olarak algılansa da halledilmesi zor bir duygudur (Şenol, 2006).

Uzmanlar kardeş kıskançlığının kökeninin her çocuğun anne - babası tarafından sadece kendisine has bir sevgiyle sevilme arzusuna dayandığı fikrinde birleşiyor. Bu duyguyu tümüyle yok etmeye çalışmaktansa denetlemeyi öğrenmek daha doğru bir yaklaşım olur.

Biricik olmaya duyulan bu özlem neden?

Çocuğun hayatta kalmasını ve gelişmesini sağlayan her şey yani yiyecek, yuva, sıcaklık, okşanma, kimlik kazanma, değerli ve özel olma hissi ona anne ve baba denilen muhteşem bir kaynaktan

akıyor. Anne - babanın gösterdiği sevginin ve verdiği cesaretin ışığıyla çocuk gelişiyor ve yavaş yavaş çevresine hakim olma becerisi kazanıyor (Faber, 2017).

Peki neden diğer kardeşin varlığı çocuğun hayatına gölge düşürüyor?

Kardeşin varlığı, onun mutluluğu için esas olan her şeyi tehdit ediyor. Aileye katılan yeni bir çocuğun ya da çocukların sadece varlığı bile daha azına katlanmak anlamına geliyor. Anne - baba

ile daha az zaman geçirilecek, kalbi kırıldığında ya da hayal kırıklığına uğradığında daha az ilgi gösterilecek. Başarıları daha az takdir edilip hepsinden kötüsü "Eğer annem ve babam

kardeşime/kardeşlerime bu kadar ilgi gösteriyorsa, belki de o/onlar benden daha değerlidir. Eğer o/onlar beden daha değerliyse demek ki ben daha değersizim.” gibi düşüncelere kapılabilirler (Faber, 2017).

Her zaman duygularını açıkça ifade edemeyen ve davranışlarından çıkarımlarda bulunmamız gereken çocuklarımız da olabilir.

Bazı çocuklar, yeni gelen kardeşe karşı duyulan kıskançlık duygularını açıkça ortaya koymaz. Kardeşi yerine oyuncak bebeğini hırpalayan, oyuncaklarına ve dolaylı dolaysız kardeşi ile ilgili materyallere zarar veren çocukların bu tür davranışlarında; kıskançlığın izlerini görmezlikten gelemeyiz. Kimi çocuk ise kardeşine aşırı bir düşkünlük gösterir, onu pek çok sevdiği izlenimini verir. Hatta ebeveyn bu durumda, kendi çocuğunun diğer çocuklar gibi kardeşini kıskanmadığını sanabilir, oysa çocuk gerçekte, ebeveyninin kendisinden büsbütün

uzaklaşacağı korkusuyla kıskançlık duygularını gizlemeyi tercih edebilir. Zamanla bu duygular yerini olumlu olanlara bırakacaktır. İnsanoğlunun en doğal ve en evrensel duygularından biri olan kıskançlık, kardeşler arasında tüm yaşam boyunca dalgalanmalar gösterebilir (Samurçay,1982). Bu duygular karşısında ebeveyn için zorlu bir süreç başlar. Her çocuğuna kendini güvende, özel ve sevilen hissettirme çabasına girer. Bu büyük bir sorumluluktur, peki ebeveyn bu büyük sorumlulukla nasıl başa çıkabilir?

Bunu bulabilmek için kendimize şu soruları soralım:

- Yaptığım herhangi bir şeyin çocuklarımla ilişkisine olumlu bir katkısı oldu mu?
- Yaptığım bir şey çocuklarımla ilişkisini zedeledi mi?

Bu soruların yanıtları herkesçe farklı cevaplanabilir ve her evin iklimi oldukça farklıdır ama çocuklarımla kazandırabileceğimiz ortak değerler ve davranış örüntülerinden bahsedebiliriz.

- Kardeşler birbirlerinin duygularını anlamalıdır. Duygularını ifade eden sözcükler ve sembolik, yaratıcı birtakım etkinliklerle duyguların ortaya çıkmasına yardımcı olabilirsiniz.
- Birbirlerine karşı öfkelerini nasıl kabul edilebilir bir şekilde gösterebileceklerini örneklerle açıklayabilirsiniz.
- Çocuğunuzun olumlu, olumsuz davranışlarını birbiriyle kıyaslamak yerine ne görüp ne hissettiğinizi anlatmayı deneyebilirsiniz.
- Çocuklarınıza eşit değil eşsiz olduklarını hissettirecek şekilde davranıp eşit zaman ayırmak yerine ihtiyaca göre zaman ayırmayı deneyebilirsiniz.
- Çocuklarınızı bir role mahkum etmeyip örneğin kötü davranışlarda bulunuyorsun, paylaşmayı bilmiyorsun, saldırgan tavırlar gösteriyorsun yerine nazik olabildiğini de bildiğini, cömertliğinin önemli bir özelliği olduğunu vurgulayabilirsiniz.
- Taraf tutmadan yardım isteyen çocuğumuza destek olurken durumu tanımlayıp bir değer ya da kuralı belirtip uzlaşma sağlayabilecekleri bir kapıyı açık bırakarak çözümü bulmaları için destekleyebilirsiniz.
- Çocuklarımızı doğum sıralarına göre (büyük, ortanca, küçük) rollere sokmayıp her çocuğumuza diğerinin sahip olduğu ayrıcalıkları ve sorumlulukları deneyimleme fırsatı verebilirsiniz.
- İhtiyaç duydukça aile toplantıları yapmak kimin neye ihtiyacı olduğunu, birbirinize nasıl destek olabileceğiniz konusunda yaratıcı fikirler üretmekte fayda sağlayabilirsiniz.

Kardeş ilişkileri yaşam boyu değişkenlik gösterir. Hayatlarının farklı evrelerinde kardeşler birbirlerine yakınlaşıp uzaklaşabilir. Ebeveyn tutumu bu sürecin önemli belirleyicisidir. Bu sürecin doğal ve evrensel olduğu bilinciyle hareket ettiğimizde kaygı yaşamadan ilişkileri düzenlemek konusunda daha iş birlikçi küçük yardımcılarımız olduğunu göreceğiz. İlişkilerdeki çatışmalar çocukta benlik gelişimine katkı sağlamaktadır.

G. Gusdorf'un da belirttiği gibi insan; ancak kendi dışındaki bir varlıkta, başka bir anlatımla "diğeri"nde gerçekleşebilir, bu açıdan kardeş

kardeşin "diğeri"dir. Böylece çocuk, kardeş ilişkileri aracılığıyla, aile yaşamının dar alanından geniş ve çok boyutlu toplum yaşamına geçebilecektir (Samarçay, 1982).

Duyarlı bireyler olmaları konusunda çocuklarımıza destek olurken negatif duygularla başa çıkma stratejileri geliştirmek ve çocuklarımıza problem çözme stratejilerimizle örnek olmak temel motivasyonumuz olmalıdır. İlişki kurma ve ilişkiyi sürdürme biçimi ailede öğrenilen ve onlara sunabileceğimiz en güzel armağandır.

Kaynakça

- A. Faber, E. Mazlish, (2017), *Kardeş Rekabeti*
N. Samarçay, (1982), *Çocuklarda Kardeş İlişkileri*
S. Şenol, (2006), *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*

